

A SÜTEMÉNY ÍGÉRETE

Ha Szabó Rózsát valaki megkérdezte volna, hogy hisz-e Istenben, azt válaszolta volna: persze. De hát arrafelé, ahol ő lakott, Budapest és Bukarest között félúton, ilyesmit már az ő korában nem kérdezett senki senkitől. Mert ez nem volt kérdés. Hol hinni kell, ott hinni kell, nincs helye a kétkedésnek. Illetve ha van is, csak rövid ideig. Szabó Rózsa egyszer mondta életében, hogy nem hisz Istenben, de egy kicsit megkésétt vele. Pedig csak tizenkettő volt, no, de vannak idők, amelyekben a válaszok gyorsan elavulnak. Különösen, ha őszinték. Pár évvel korábban, még mindenki örült volna, ha így nyilatkozik, de most úgy látszott, hogy egyetlen út marad, ami járható: a zsúfolt damaszkuszi. (Rózsa akkoriban persze nem ilyen bajorandorosan fogalmazott.) Sokan megéreztek ezt, alaposan megteltek a templomok.

Rózsa anyja, aki azelőtt minden vasárnap ott volt a misén, ahová rendszerint Rózsát is magával vitte, feldúltan érkezett haza az új idők új templomozásairól, aztán eldöntötte: elég volt, nem szív egy levegőt ezekkel. Rózsa nem tudta, pontosan kik is az ezek, de ettől kezdve még jó ideig vasárnap délelőttönként hol a Kossuth rádió recsegett a jézusi üzenet, hol a Duna tévén szólt kenetteljesen, miközben anyuka a talpalatnyi konyhában szótlanul, szakrális odafigyeléssel süteményeket alkotott. Rózsa nagyon szerette ezeknek az új vasárnapoknak a hangulatát, a süteményeket nemkülönben. És talán az új vasárnapok miatt bátorkodott úgy válaszolni a vallástanárnak, ahogy. Ahogy aztán soha többé.

Vallásórákon talán azóta is felteszi a kérdést a legtöbb hitoktató: gyerekek, ki nem hisz Istenben? Csakhogy akinek a karja a magasba lendül, ahogyan egykor a Rózsáé is, hamarosan érezni fogja: ezt most alaposan elcseszte. Oda a tanári kegy, s az is lehet, hogy a kövér tízeseknek is leáldozott. Hamar kiderül tehát: jobb hallgatni az ilyesmiről. Az ember inkább rajzolja csini bibliai alakokat a vallásfüzetbe, és énekelje a dalokat.

Egyébként is, a vallásos dalokat olyan jó énekelni. Egy idő után legalábbis. Meg kell érni hozzájuk, de aztán lesz bennük erő. Persze nem azokban a tinglitangli, amerikai stílusú, gitárral kísért krisztuspopokban, az egy kicsit olyan, mint az élénksárga, nikkellorlátos gengszterbarokk korunk kelet-európai építészetében. Nem, az erő az igazi, régi dalokban van az énekeskönyvből. Amitől még komorabbak lesznek a vaskos templomfalak,

szűkebben engedik be a fényt az ablakok, feszesebbek a feszületek vagy a keményre vasalt templomi varrottasok. Egy *Boldogasszony anyánktól*, egy *Tebenned bíztunktól* néha azért megremeg a gyomor, szorul a torok, akár-hogy is.

A Rózsáé legalábbis, különösen mostanában. Ritkán ül be misére, talán a süteményes vasárnapok öröksége ez, pedig anyuka azóta rég visszatért a templomozáshoz, sokkal korábban, mint ahogyan kiderült volna, mennyire egészségtelen az a sok szénhidrát. Mostanában, ha süteményt falnak, azt mondják, bűnöznek, lám, milyen sokarcú a bűn, a világhoz alakul, ami most nem az, holnap már az lehet váratlanul. Egy ideje mise után Rózsa legszívesebben cukrászdába megy. Mindig szeretett volna kis bűnökben vigaszt találni, de legtöbbször, ahogy az lenni szokott, inkább csak a vigaszkereséssel és a büntudattal maradt. És utána persze a végtelen magánnyal. Amikor mise után belép a cukrászdába, egy pillanatig ismét valósnak érzi a valótlannak tűnőt, hihetőnek a hihetlent, őszintén létezőnek a világot és benne önmagát. Az illúzió persze csak az első kanál süteményig tart, aztán mindig rá kell jönni: a mai cukrásztészták műízűek, nagyipariak, bármit is választ, mintha mindig ugyanazt kapná az ember. A mai cukrásztészta inkább csak a sütemény ígérete.

Persze ez is valami, jegyezte meg magának fanyarul Rózsa, amikor átgondolta ezt az ígéret-dolgot, az ígéret néhány évtizede velünk van itt is, e tájon, az ígéret tesz minket azzá, akik vagyunk, a sokféle ígéret, amiben hiszünk, mert muszáj, és ami aztán valahogy mindig feloldódik a mögöttes tartalom hiányában.

A nagyipari ígéretgyártók korát éljük, Rózsa szerint legalábbis. Rózsa szeretett néha nagy szavakban gondolkodni, de nem mondta ki őket senkinek. De hát kinek is mondta volna? Mondjuk a múltkor, amikor visszavitte a Lidl-be azt a sajátmárkás szájuhanyt? – A nagyipari ígéretgyártók korát éljük, asszonyom, mondta volna a kasszásnőnek szomorúan románul (hogy mondta volna ezt románul?), és átnyújtotta volna a hibás terméket. Vagy kommentelte volna oda valamelyik politikusnak, akit bekövetett? – A nagyipari ígéretgyártók korát éljük, kedves uram, tudom, csak úgy, szórakozásból követem. Vagy írta volna annak a fickónak vissza az Instán, aki minden reggel virágot küld üzenetben? – A nagyipari ígéretgyártók korát éljük, Attila, de attól még letiltalak, egy pillanatig mintha izgi lett volna, de most már halálra idegesítesz ezzel a rózsáikkal.

Rózsa számára a hit is mindig ígéret maradt, a dolgok normális folyásának ígérete, azt mondhatjuk. Normális dolog hinni, és nem normális do-

log nem hinni. Úgy normális dolog hinni, ahogy normális dolog templomba járni. És hát az ember azt teszi, ami normális, kár is ezt ragozni.

No, de mondtuk már, hogy arrafelé, ahol Rózsa is lakott, felnőtt emberek soha nem kérdeztek egymástól olyasmit, hogy hisznek-e Istenben. Kamazskori beszélgetésekben, párkapcsolati bevezetőkből két hosszabb csokolózás között röviden felmerült még a kérdés (– Te hiszel Istenben? – Hát, nem is tudom... valami felettes erőben mindenképp.), aztán fokozatosan elhalványult. Volt, aki járt templomba, és volt, aki nem járt, de erről nem volt szokás beszélni. Igaz, azt tudni lehetett, hogy templomba járni sokkal jobb és ügyesebb dolog, mint nem járni. Ott, ahol Rózsa lakott, az emberek leginkább katolikusok, reformátusok, unitáriusok, ortodoxok voltak, és hitükhöz nem fért kétség. A vallásuk és a hitük kicsit ugyanaz is volt nekik. Olyant általában senki nem mondott, hogy ateista volna például, attól rancolódtak volna a homlokok, kérdően felhúzódtak volna a tekintetek.

Persze Rózsa már nem sokat gondolkodott ezeken a kérdéseken. Néha imádkozott, ha nagyon kellett a bajban. Egyszer, még huszonevésen egy kicsit buddhista lett, de közben valahogy attól még katolikusnak érezte magát. Elment egy spirituális körutazásra Indiába, de utóbb nagyon megbánta, hogy erre pazarolta a pénzt: kikészült Indiától, számára elviselhetetlennek tűnt a kosz, a szemét, a szagok, csak erre tudott figyelni, befelé egyáltalán. Amikor hazajött, megkönnyebbülten ült be az anyjával a templomba, és megkönnyezte a felismerést, hogy katolikus. Sőt, a mise végén, a pápai himnusznál már hangosan szípigott, az anyja kínosan mosolygott az ismerősökre. Nem elég, hogy pár nélkül jön, ekkora lány, még bőg is.

Lehet, hogy Rózsa tulajdonképpen szeretett misére járni. Ezt így sosem fogalmazta meg magának, de nem esett nehezére menni. A hangulat miatt, az énekek miatt, az illatok miatt. A szertartást szerette. A prédikációt általában nem, azt nagyon unta. Olyankor mindig másvalamin gondolkodott. Sosem tudta elmondani, miről is szólt a prédikáció. Gyónni nem gyónt, azt tehernek érezte, az áldozást pláné. Ahogy ájtatosan vonulnak az áldozók, miközben mindenki őket figyeli, tudva, hogy mi minden van a számlájukon. Hát csak vonuljanak.

Attól még ritkán járt misére. Valahogy mintha mindegy lett volna. Hogy megy-e vagy sem. Így is, úgy is eltelt a vasárnap. Ha ment, akkor az anyjával. Az anyja egy kicsit most is szégyenkezett amiatt, hogy Rózsa mindig egyedül jön. Ott ülnek a boldog családok szépen, ők pedig ketten kókadoznak a karzaton. Mise után anyuka mindig magyarázkodott az ismerősöknek, hogy a veje, az unokák... Nagyfiúk már mind a ketten, középiskolások,

nem lehet már velük, ugye. Rózsa hallgatott, ő nem bánta, hogy a férje és a gyerekei nem kísérték el. Az már nem lett volna olyan. Szerencsére unták az ilyesmit. Igaz, azt is unták, hogy Rózsa megy néha. Bár olyankor hozott süteményt. De mégis, azt szerették, ha otthon ül. Nem annyira velük, talán értük inkább. Hát többnyire otthon maradt. De nem esett különösképpen neheze, nem érezte, hogy áldozatot hozna, vagy ilyesmi. Ilyenkor nem hallgatott jézusi üzenetet a konyhában. Úgysem figyelt volna oda. A zenéi szóltak, a megszokottak, a Nirvana *Unplugged* albuma például. Énekelt a szövegeket, könnyebb volt úgy tenni-venni egyedül. Ezzel is telt egyet a vasárnap. Bár nagyon kívánta, süteményt nem sütött, mert a szénhidrátok, legalábbis ezzel magyarázta a dolgot. Ettől még, ha Szabó Rózsát egy ilyen otthonülő vasárnap valaki megkérdezte volna, hogy hisz-e Istenben, azt válaszolta volna: persze. De hát ez nem volt kérdés.